EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 26.6.2024.
COM(2024) 264 final

2024/0150 (NLE)

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

o potpisivanju u ime Europske unije Okvirne konvencije Vijeća Europe o umjetnoj inteligenciji, ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Umjetna inteligencija (UI) otvara sjajne prilike, ali neke njezine primjene mogu biti štetne i ugroziti temeljna prava pojedinaca i druge javne interese.

Donošenjem Uredbe (EU) 2024/[....] Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji (Akt o UI-ju) Unija je donijela prvu sveobuhvatnu regulativu u području umjetne inteligencije i postavila globalne standarde. Akt o UI-ju donesen je 12. lipnja 2024. ([1]) sa stupanjem na snagu 20 dana od objave u Službenom listu. U njemu su potpuno usklađena pravila za stavljanje na tržište, stavljanje u uporabu i korištenje sustava umjetne inteligencije u državama članicama ([2]) s ciljem promicanja inovacija i uvođenja pouzdane umjetne inteligencije uz zaštitu zdravlja, sigurnosti i temeljnih prava, među kojima su demokracija, vladavina prava i okoliš.

Razne međunarodne organizacije, uključujući Vijeće Europe, također su intenzivirale rad na reguliranju umjetne inteligencije, svjesne njezine prekogranične prirode i potrebe za međunarodnom suradnjom u pronalaženju rješenja za zajedničke probleme koji nastaju zbog tih tehnologija.

Odbor za umjetnu inteligenciju Vijeća Europe ([3]), koji je počeo s radom u lipnju 2022., razradio je pravno obvezujuću Okvirnu konvenciju (dalje u tekstu „Konvencija”) u kojoj su obuhvaćeni potencijalni rizici koje UI predstavlja za ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava. Unija je dogovorila Konvenciju u skladu s četvrtom mogućnosti iz članka 216. stavka 1. UFEU-a, na temelju čega Unija može dogovoriti[4] i sklopiti međunarodni sporazum ako „... bi [to] moglo utjecati na zajednička pravila ili promijeniti njihovo područje primjene”. U pregovorima o Konvenciji Europska komisija zastupala je Uniju u skladu s člankom 218. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU”) i na temelju Odluke Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora u ime Europske unije ([5]).

Unija je aktivno sudjelovala u pregovorima i radila na kompatibilnosti Konvencije i prava Unije, njezinoj dosljednosti s Aktom o UI-ju i kvaliteti i dodanoj vrijednosti Konvencije kao prvog međunarodnog sporazuma o UI-ju. U tom je kontekstu jedan od ciljeva Unije bio i međunarodni doseg.

Nakon više krugova pregovora Odbor za umjetnu inteligenciju odobrio je tekst Konvencije na svojem 10. plenarnom zasjedanju, koje se održalo od 11. do 14. ožujka 2024. Odbor ministara Vijeća Europe prihvatio je Konvenciju 17. svibnja 2024. i složio se da je otvori za potpisivanje 5. rujna 2024. u Vilniusu, povodom neslužbene konferencije ministara pravosuđa. Pozvao je članice Vijeća Europe, treće zemlje koje su sudjelovale u sastavljanju

---

1 UREDBA (EU) 2024/... EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji i o izmjeni uredaba (EZ) br. 300/2008, (EU) br. 167/2013, (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 i (EU) 2019/2144 te direktiva 2014/90/EU, (EU) 2016/797 i (EU) 2020/1828 (Akt o UI-ju), SL 2024 L ....

2 Akt o UI-ju, uvodne izjave 1. i 8.

3 Odluka o radu CAI-ja na 132. sjednici Odbora ministara – daljnje mjere, CM/Inf(2022)20, DD(2022)245

4 Presuda Suda Europske unije od 20. studenog 2018., spojeni predmeti C-626/15 i C-659/16, Komisija/Vijeće (ZMP Antarktika), točka 112., ECLI:EU:C:2018:925.

5 Odluka Vijeća (EU) 2022/2349 od 21. studenog 2022. o odobravanju otvaranja pregovora u ime Europske unije o konvenciji Vijeća Europe o umjetnoj inteligenciji, ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava, SL L 311, 2.12.2022., str. 138.

Konvencije i Uniju da razmotre mogućnost njezina potpisivanja na tom sastanku i podsjetio da Konvenciji mogu pristupiti i zemlje koje nisu članice EU-a ([6]).

Imajući to u vidu, svrha ovog prijedloga je pokretanje postupka kojim će Unija potpisati Konvenciju s namjerom da je potom ratificira. U prijedlogu se predlaže Vijeću da donese odluku kojom ovlašćuje Uniju da potpiše Konvenciju u skladu s člankom 218. stavkom 5. UFEU-a. Konvencija je općenito potpuno usklađena s pravom Unije, a posebno s Aktom o umjetnoj inteligenciji. U njoj se bitni koncepti koji proizlaze iz Unijina pristupa regulaciji umjetne inteligencije na globalnoj razini promiču među članovima Vijeća Europe i najvažnijim međunarodnim partnerima koji mogu postati stranke Konvencije.

Sadržaj Konvencije

Cilj Konvencije je zajamčiti da su aktivnosti u životnom vijeku sustava umjetne inteligencije potpuno kompatibilne s ljudskim pravima, demokracijom i vladavinom prava.

Stranke Konvencije trebat će je provoditi donošenjem odgovarajućih pravnih, administrativnih i drugih mjera kako bi se njezine odredbe primijenile u praksi, pri čemu pristup mora biti postupan i diferenciran, ovisno o težini i vjerojatnosti negativnih posljedica. U Uniji bi se Konvencija trebala provoditi isključivo Aktom o UI-ju, koji sadržava potpuno usklađena pravila za stavljanje na tržište, stavljanje u uporabu i korištenje sustava umjetne inteligencije, i, ovisno o slučaju, drugom relevantnom pravnom stečevinom Unije.

Područje primjene Konvencije obuhvaća sustave umjetne inteligencije koji potencijalno zadiru u ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava, pri čemu se primjenjuje diferencirani pristup. Načela i obveze iz Konvencije primjenjuju se na aktivnosti javnih tijela i privatnih subjekata koji rade u njihovo ime u životnom vijeku sustava umjetne inteligencije. Kad je riječ o privatnom sektoru, stranke su dužne uzeti u obzir rizike i posljedice koji proizlaze iz aktivnosti privatnih subjekata u životnom vijeku sustava umjetne inteligencije na način koji je u skladu s ciljem i svrhom Konvencije, ali mogu odabrati hoće li primjenjivati obveze iz Konvencije ili poduzeti druge odgovarajuće mjere. Prilikom potpisivanja ili pristupanja Konvenciji stranke su dužne dati izjavu o tom odabiru. Unija bi nakon pristupanja Konvenciji trebala dati izjavu da će kroz Akt o UI-ju i drugu relevantnu pravnu stečevinu Unije primjenjivati načela i ispunjavati obveze iz poglavlja od II. do VI. Konvencije na aktivnosti privatnih subjekata koji u Uniji stavljaju na tržište, stavljaju u uporabu i koriste sustave umjetne inteligencije.

Aktivnosti umjetne inteligencije koje se odnose na nacionalnu sigurnost isključene su iz područja primjene Konvencije, ali podrazumijeva se da se u svakom slučaju obavljaju u skladu s primjenjivim međunarodnim pravom o ljudskim pravima i uz poštovanje demokratskih institucija i procesa. Iz njezina područja primjene isključene su i aktivnosti istraživanja i razvoja koje se odnose na UI sustave koji još nisu dostupni za korištenje, osim ako njihovo testiranje i slične aktivnosti potencijalno zadiru u ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava. Prema Statutu Vijeća Europe pitanja koja se odnose na nacionalnu obranu ne spadaju u područje primjene Konvencije.

U Konvenciji su navedene opće obveze i temeljna načela, među ostalim zaštita ljudskog dostojanstva i osobne autonomije i promoviranje ravnopravnosti i nediskriminacije. Uz to se traži poštovanje privatnosti i zaštite osobnih podataka te transparentnost i nadzor kako bi se zajamčilo preuzimanje odgovornosti. Jedno od načela je sigurno inoviranje i eksperimentiranje u kontroliranim okruženjima.

[6] CM/Del/Dec(2024)133/4.

U poglavlju o pravnim lijekovima opisan je skup mjera čiji je cilj dostupnost pristupačnih i djelotvornih pravnih lijekova za povrede ljudskih prava nastale zbog aktivnosti u životnom ciklusu sustava umjetne inteligencije. Definirana su djelotvorna proceduralna jamstva i zaštitne mjere za osobe na čija prava znatno utječe korištenje sustava umjetne inteligencije. Fizičke osobe ujedno bi trebale biti obaviještene o tome da su u interakciji sa sustavom umjetne inteligencije, a ne s ljudskim bićem.

Jedno poglavlje Konvencije sadržava mjere za procjenjivanje i ublažavanje rizika i negativnih posljedica koje se trebaju provoditi iterativno s ciljem utvrđivanja stvarnih i potencijalnih utjecaja na ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava i poduzimanja primjerenih mjera prevencije i ublažavanja.

U Konvenciji se navodi i da bi stranke trebale procjenjivati treba li uvesti zabranu ili moratorij za neke primjene sustava umjetne inteligencije koje se smatraju nespojivima s poštovanjem ljudskih prava, funkcioniranjem demokracije ili vladavinom prava.

U Konvenciji je utvrđen mehanizam za praćenje u okviru Konferencije stranaka, čiji su članovi zastupnici stranaka koji će se redovito konzultirati kako bi olakšali djelotvornu primjenu i provedbu Konvencije. Predviđen je i mehanizam za međunarodnu suradnju među strankama Konvencije i u odnosima s trećim zemljama i relevantnim dionicima kako bi se postigla svrha Konvencije.

Svaka stranka trebala bi na nacionalnoj razini uspostaviti ili odrediti djelotvorne mehanizme za nadzor poštovanja obveza na temelju Konvencije, kako ih stranke primjenjuju.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

U Konvenciji su utvrđene opće obveze i načela za zaštitu ljudskih prava, demokracije i vladavine prava koji su potpuno dosljedni i usklađeni s ciljevima Akta o umjetnoj inteligenciji i detaljnim zahtjevima za UI sustave i obvezama propisanima dobavljačima i subjektima koji uvode takve sustave.

Definicija UI sustava u Konvenciji potpuno je usklađena s definicijom iz Akta o UI-ju jer se obje temelje na definiciji takvih sustava iz načela za umjetnu inteligenciju Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj ([7]), čime se postiže zajedničko poimanje toga koje digitalne tehnologije čine AI.

Za potrebe reguliranja UI sustava i u Konvenciji i u Aktu o UI-ju primjenjuje se pristup temeljen na riziku. Oba akta sadržavaju posebne odredbe o procjenjivanju rizika i posljedica i o mjerama za ublažavanje rizika. Sam Akt o UI-ju navodi brojne bitne zabrane i visokorizične primjene za UI sustave u svim javnim i privatnim sektorima, među ostalim u području demokracije i pravosuđa. U tom aktu detaljno su utvrđena pravila i postupci za razvoj, stavljanje na tržište i uvođenje UI sustava u tim područjima koji će osigurati da se temeljna prava, demokracija i vladavina prava poštuju u cijelom životnom vijeku UI sustava.

Konvencija sadržava načela i obveze već utvrđene u Aktu o UI-ju, npr. mjere za zaštitu ljudskih prava, sigurnost, pouzdanost, odgovornost, upravljanje podacima, zaštitu podataka, transparentnost, nadzor, ravnopravnost, nediskriminaciju, digitalne vještine i digitalnu pismenost.

[7] OECD-ova definicija „UI sustava” ažurirana je 8. studenog 2023. [C(2023)151 i C/M(2023)14, stavka 218] kako bi se zajamčilo da je i dalje tehnički točna i da obuhvaća razvoj tehnologije, među ostalim generativnu umjetnu inteligenciju.

Transparentnost je jedan od zajedničkih elemenata tih pravnih instrumenata, uključujući mjere za identifikaciju sadržaja generiranog umjetnom inteligencijom i upozoravanje osoba da su u interakciji s UI sustavima. Oba pravna instrumenta uključuju i relevantne odredbe o procjenjivanju rizika i posljedica, upravljanju rizicima, evidenciji, davanju informacija (ovlaštenim tijelima i, ovisno o slučaju, zahvaćenim osobama), sljedivosti, objašnjivosti, sigurnom inoviranju i eksperimentiranju u kontroliranim okruženjima te skup mjera koje omogućuju djelotvorne pravne lijekove, uključujući pravo na traženje i dobivanje informacija i podnošenje pritužbe nadležnom tijelu i postupovna jamstva.

Sustav nadzora predviđen u Konvenciji potpuno je dosljedan sa sveobuhvatnim sustavom upravljanja i praktične provedbe iz Akta o UI-ju sastavljenim od provedbenih mjera na nacionalnoj razini i na razini Unije s postupcima za dosljednu provedbu propisa Unije u svim državama članicama. U Konvenciji je predviđeno da postoji najmanje jedan djelotvoran nadzorni mehanizam na nacionalnoj razini koji je neovisan, nepristran i s dovoljnim ovlastima, stručnosti i resursima za djelotvorno obavljanje zadaće nadzora poštovanja obveza na temelju Konvencije, kako ih stranke primjenjuju.

Akt o UI-ju primjenjivat će se na UI sustave koji se stavljaju na tržište, stavljaju u uporabu ili koriste u Uniji. Geografsko područje primjene Konvencije je veće i obuhvaća zemlje članice Vijeća Europe i treće zemlje, koje mogu postati stranke Konvencije. Kao prvi međunarodni pravno obvezujući sporazum čija je osnova pristup reguliranju UI-ja koji se temelji na strogoj zaštiti ljudskih prava, Konvencija stvara jedinstvenu priliku da se izvan Unije potiče stvaranje UI-ja u koje se može imati povjerenje.

Konvencija i Akt o umjetnoj inteligenciji su temeljni dio regulatornog pristupa UI-ju s dosljednim i međusobno podupirućim obvezama na više međunarodnih razina. Zajednički im je cilj zajamčiti da se u umjetnu inteligenciju može imati povjerenje.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Konvencija ima zajedničke ciljeve s drugim politikama i zakonodavstvom Unije o zaštiti i poštovanju temeljnih prava iz Povelje Europske unije o temeljnim pravima ([8]).

Konkretno, načelo ravnopravnosti i nediskriminacije u Povelji potpuno je dosljedno sa zakonodavstvom Unije o nediskriminaciji. To načelo podupire uvođenje elemenata ravnopravnosti u projektiranje, razvoj i korištenju UI sustava i efektivnu provedbu zabrane diskriminacije, kako je propisano na temelju primjenjivog međunarodnog i nacionalnog prava stranaka.

Konvencija je ujedno dosljedna s pravnom stečevinom Unije u području zaštite podataka, uključujući Opću uredbu o zaštiti podataka ([9]) u pitanju temeljnih prava na privatnost i zaštitu osobnih podataka s djelotvornim jamstvima i zaštitnim mjerama koje moraju postojati za fizičke osobe, u skladu s primjenjivim nacionalnim i međunarodnim pravnim obvezama stranaka.

---

8 Povelja Europske unije o temeljnim pravima, SL C 326, 26.10.2012., str. 391.

9 Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

Mjere Konvencije namijenjene za zaštitu demokratskih procesa stranki u kontekstu aktivnosti u životnom vijeku UI sustava potpuno su dosljedne s ciljevima i detaljnim pravilima Akta o digitalnim uslugama ([10]), koji regulira pružanje posredničkih usluga u Uniji s ciljem jamčenja sigurnog, predvidivog i pouzdanog virtualnog okruženja u kojem se poštuju temeljna prava, uključujući pravo na slobodu izražavanja i na primanje i davanje informacija. Dosljedne su i s Uredbom o transparentnosti i ciljanju u političkom oglašavanju ([11]), Kodeksom dobre prakse u suzbijanju dezinformacija ([12]) i Unijinim politikama u području demokracije, slobodnih, poštenih izbora i otpornosti izbornih procesa ([13]), među ostalim Akcijski plan za europsku demokraciju 2020. ([14]), paket mjera za integritet izbora ([15]) i nedavno doneseni paket mjera za obranu demokracije 2023. ([16]).

Konvencija je u skladu s općom digitalnom strategijom Unije jer pridonosi promicanju tehnologije u interesu građana, što je jedan od tri glavna stupa smjera i ciljeva politike najavljenih u Komunikaciji Izgradnja digitalne budućnosti Europe ([17]). Cilj je te komunikacije da se umjetna inteligencija razvija tako da se poštuju ljudska prava i stječe povjerenje građana kako bi se Europu pripremilo za digitalno doba i kako bi se naredne godine mogle nazvati digitalnim desetljećem ([18]).

Europska deklaracija o digitalnim pravima i načelima za digitalno desetljeće ([19]) navodi digitalna prava i načela koja su u skladu s ciljevima i načelima Konvencije. U oba se instrumenta promiče pristup tehnologiji koji se temelji na strogoj zaštiti ljudskih prava.

Konvencija je dosljedna i u skladu sa Strategijom EU-a o pravima djeteta ([20]) i Europskom strategijom za bolji internet za djecu (BIK+) ([21]), čiji je cilj osigurati zaštitu, poštovanje i bolju spremnost djece na internetu da se nose s novim virtualnim svjetovima i UI-jem.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Prijedlog odluke kojom se ovlašćuje potpisivanje Konvencije u ime Europske unije podnosi se Vijeću na temelju članka 218. stavka 5. UFEU-a.

Materijalnopravna osnova za odluku na temelju članka 218. stavka 5. UFEU-a prije svega ovisi o cilju i sadržaju sporazuma. U skladu sa sudskom praksom, ako se analizom mjere Unije utvrdi da ona ima dvije svrhe ili dvije komponente i ako se može utvrditi da je jedna

---

10 Uredba (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ (Akt o digitalnim uslugama), SL L 277, 27.10.2022., str. 1.

11 Uredba (EU) 2024/900 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. ožujka 2024. o transparentnosti i ciljanju u političkom oglašavanju, PE/90/2023/REV/1, SL L, 2024/900, 20.3.2024.

12 https://disinfocode.eu/introduction-to-the-code/

13 Zaštita demokracije – Europska komisija (europa.eu)

14 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/protecting-democracy_hr

15 https://commission.europa.eu/publications/reinforcing-democracy-and-integrity-elections-all-documents_en

16 Komunikacija Komisije o obrani demokracije, COM(2023) 630 final.

17 Komunikacija Komisije, Izgradnja digitalne budućnosti Europe, COM(2020) 67 final.

18 Komunikacija Komisije, Digitalni kompas 2030.:europski pristup za digitalno desetljeće, COM(2021) 118 final.

19 Europska deklaracija o digitalnim pravima i načelima za digitalno desetljeće, COM(2022) 28 final.

20 Komunikacija Komisije o Strategiji EU-a o pravima djeteta, COM(2021) 142 final.

21 Komunikacija Komisije, Digitalno desetljeće za djecu i mlade: nova Europska strategija za bolji internet za djecu (BIK+), COM(2022) 212 final.

svrha ili komponenta glavna ili dominantna, a druga tek sporedna, ta se mjera mora temeljiti na jedinstvenoj pravnoj osnovi, to jest onoj koja je potrebna za glavnu ili dominantnu svrhu odnosno komponentu.

Kad je riječ o materijalnopravnoj osnovi, materijalno područje primjene Konvencije podudara se s onim Akta o UI-ju ([22]), među ostalim po tome što se iz tog područja izuzimaju aktivnosti za potrebe istraživanja i razvoja, nacionalne sigurnosti i obrane. Načela i obveze u Konvenciji podudaraju se s detaljnijim zahtjevima za UI sustave i specifičnim obvezama dobavljača i subjekata koji uvode takve sustave propisanima u Aktu o UI-ju i drugom relevantnom zakonodavstvu Unije. Ako Vijeće prihvati predloženu odluku pa Unija potpiše Konvenciju, Akt o UI-ju bit će primarno zakonodavstvo Unije kojim će se Konvencija integrirati u pravni poredak Unije, s potpuno usklađenim pravilima za stavljanje na tržište, stavljanje u uporabu i korištenje UI sustava u Uniji koja se izravno primjenjuju u državama članicama, osim ako je u Aktu o UI-ju izričito propisano drugačije ([23]).

Budući da su područje primjene i ciljevi Konvencije u skladu i potpuno dosljedni s područjem primjene i ciljevima Akta o UI-ju i da su osobna i materijalna područje primjene oba instrumenta jednaka, materijalnopravna osnova za pristupanje Konvenciji je članak 114. UFEU-a, koji je primarna pravna osnova Akta o UI-ju.

Priroda međunarodnih sporazuma („samo EU” ili „mješoviti”) ovisi o spojivosti konkretnog predmeta s nadležnostima Unije.

U članku 3. stavku 2. UFEU-a propisano je da Unija ima isključivu nadležnost „za sklapanje međunarodnog sporazuma [...] u mjeri u kojoj bi njegovo sklapanje moglo utjecati na zajednička pravila ili izmijeniti njihov opseg”. Međunarodni sporazum može utjecati na zajednička pravila ili izmijeniti njihov opseg kad je područje obuhvaćeno sporazumom u velikoj mjeri obuhvaćeno pravom Unije ([24]).

Osobno područje primjene Konvencije potpuno je u skladu s Aktom o UI-ju po tome što oba pravna instrumenta barem načelno obuhvaćaju javne i privatne subjekte (opcionalna primjena načela i obveza iz Konvencije na privatne subjekte koji ne rade u ime javnih tijela), a iz materijalnog područja primjene oba instrumenta od primjene propisa izuzete su aktivnosti umjetne inteligencije koje se odnose na istraživanje i razvoj, nacionalnu sigurnost i obranu.

Budući da se i osobno i materijalno područje primjene Konvencije podudara s tim područjima Akta o UI-ju, pristupanje Konvenciji može utjecati na zajednička pravila Unije ili izmijeniti njihov opseg u smislu članka 3. stavka 2. UFEU-a. Stoga bi se trebalo smatrati da Unija ima isključivu vanjsku nadležnost za pristupanje Konvenciji te bi Konvenciju trebalo potpisati u ime Unije kao sporazum koji sklapa samo EU, uz uvjet njegova naknadnog sklapanja.

- **Proporcionalnost**

Stvaranjem dosljednog pristupa reguliranju UI-ja na međunarodnoj razini Konvencija ne prelazi ono što je potrebno za postizanje predmetnih ciljeva politike.

---

22 Vijeće je donijelo akt 21. svibnja 2024., a u Službenom listu će biti objavljen u srpnju 2024.

23 Vidjeti uvodnu izjavu 1. i članak 1. Akta o UI-ju.

24 Npr. predmet C-114/12 Komisija/Vijeće (srodna prava organizacija za radiodifuziju) ECLI:EU:C:2014:2151, točke 68.–69.; mišljenje 1/13 Pristup trećih država Haškoj konvenciji, EU:C:2014:2303, točke 71. do 74.; predmet C-66/13 Green Network EU:C:2014:2399, točke 27. do 33.; mišljenje 3/15 Marakeški ugovor o olakšanju pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepe, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima, ECLI:EU:C:2017:114, točke 105. do 108.

Konvencija definira opći pravni okvir za UI koji omogućuje fleksibilnost i strankama prepušta da same koncipiraju provedbene okvire. Pristup temeljen na riziku jamči proporcionalnost propisa i omogućuje da se provedbene mjere razlikuju proporcionalno rizicima, slično kao u Aktu o UI-ju.

- **Odabir instrumenta**

Odabrani instrument je prijedlog odluke Vijeća na temelju članka 218. stavka 5. UFEU-a.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Nije primjenjivo.

- **Savjetovanja s dionicima**

Komisija nije organizirala posebna savjetovanja s dionicima za ovaj prijedlog.

Na Konvenciji je radio Odbor za umjetnu inteligenciju Vijeća Europe koji je okupio svih 46 zemalja članica Vijeća Europe i države promatrače, među kojima su bili Kanada, Japan, Meksiko, Sveta Stolica, Sjedinjene Američke Države i Europska unija. Sudjelovalo je i nekoliko zemalja koje nisu članice, među ostalim Australija, Argentina, Kostarika, Izrael, Peru i Urugvaj.

Vijeće Europe uvijek nastoji uključiti različite dionike pa je u rad na Konvenciji uključen doprinos 68 međunarodnih predstavnika civilnog društva, znanstvene zajednice, industrije i drugih međunarodnih organizacija, što je jamčilo sveobuhvatnost i uključivost. U sastavljanju Konvencije surađivalo se i s drugim međunarodnim organizacijama, među ostalima s Organizacijom za europsku sigurnost i suradnju (OESS), Organizacijom za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) i Organizacijom Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO). U procesu su sudjelovala i relevantna tijela i odbori Vijeća Europe. Za Unijino sudjelovanje bila je odgovorna Komisija. Kao promatrači bili su prisutni predstavnici Agencije Europske unije za temeljna prava i Europskog nadzornika za zaštitu podataka.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Stajališta Unije u dogovorima o Konvenciji pripremljena su u suradnji s posebnim odborom koji je imenovalo Vijeće (Radna skupina Vijeća za telekomunikacije i informacijsko društvo).

- **Procjena učinka**

Nije primjenjivo.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Nije primjenjivo.

- **Temeljna prava**

Cilj je Konvencije pronaći rješenja za potencijalne rizike i štete za ljudska prava tako što će osigurati da su aktivnosti u životnom vijeku UI sustava u skladu s načelima poštovanja

ljudskih prava, demokracije i vladavine prava i istovremeno uzeti u obzir potencijal UI-ja za zaštitu i ostvarivanje tih prava u digitalnom okruženju i za poboljšavanje dobrobiti po društvo i okoliš i tehnološkog napretka.

Cilj je konkretnih načela i obveza predviđenih u Konvenciji zaštita i poštovanje ljudskih prava, koja su utvrđena u brojnim međunarodnim i regionalnim instrumentima ([25]) koji se primjenjuju na stranke, uključujući Povelju Europske unije o temeljnim pravima i međunarodne instrumente o temeljnim pravima kojima je Unija pristupila.

Konvencija uvodi minimalni zajednički standard za zaštitu ljudskih prava u kontekstu UI-ja, a pri tome čuva postojeću zaštitu ljudskih prava i omogućava strankama da je prošire strožim zaštitnim mjerama.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Konvencija predviđa da će zemlje nečlanice Konferencije stranaka davati financijske doprinose. Sve zemlje članice Vijeća Europe doprinosit će na uobičajeni način proračunu u skladu sa Statutom Vijeća Europe, a stranke koje to nisu davat će izvanproračunske doprinose. Doprinos stranke koja nije članica Vijeća Europe dogovorit će zajednički ta zemlja i Odbor ministara.

Konvencija ne zadire u nacionalne zakone i propise stranaka koji se odnose na proračunske ovlasti i administrativne postupke odobravanja proračunskih sredstava. Zemljama nečlanicama omogućuje da doprinose u okviru odobrenih proračunskih ograničenja koje donese njihovo zakonodavno tijelo, ne dovodeći u pitanje prethodne sporazume.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Konferencija stranaka sastavljena od predstavnika stranaka pratit će ostvaruju li se djelotvorno ciljevi Konvencije i provode li stranke njezine odredbe.

U roku od prve dvije godine od pristupanja svaka stranka dužna je Konferenciji stranaka dostaviti izvješće s detaljnim pregledom mjera poduzetih radi provedbe Konvencije. Nakon toga podnosit će to izvješće u redovitim intervalima.

Stranke se potiču na suradnju u ostvarivanju ciljeva Konvencije. Ta međunarodna suradnja može uključivati razmjenu relevantnih informacija o UI-ju i potencijalu UI-ja da pozitivno i negativno utječe na ljudska prava, demokraciju i vladavinu prava.

Da bi se zajamčilo djelotvorno praćenje i provedba, svaka stranka trebat će definirati barem jedan djelotvorni nadzorni mehanizam na nacionalnoj razini.

[25] Među ostalim Opća deklaracija o pravima čovjeka iz 1948., Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950. (ETS br. 5), Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966., Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966., Europska socijalna povelja iz 1961. (ETS br. 35) i njihovi protokoli, Europska socijalna povelja (revidirana) iz 1996. (ETS br. 163), Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta iz 1989. i Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom iz 2006.

2024/0150 (NLE)

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

o potpisivanju u ime Europske unije Okvirne konvencije Vijeća Europe o umjetnoj inteligenciji, ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114. u vezi s člankom 218. stavkom 5.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

(1) Vijeće je 21. studenog 2022. Europskoj komisiji odobrilo otvaranje pregovora u ime Europske unije o konvenciji Vijeća Europe o umjetnoj inteligenciji, ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava (dalje u tekstu „Konvencija”). Europska komisija sudjelovala je u pregovorima o Konvenciji u ime Europske unije. Pregovori su završeni 17. svibnja 2024., kad je Konvencija parafirana i kad ju je donio Odbor ministara Vijeća Europe ([26]).

(2) U Konvenciji su utvrđeni opća načela i obveze koje su njezine stranke dužne poštovati radi zaštite ljudskih prava, demokracije i vladavine prava s obzirom na aktivnosti u životnom vijeku UI sustava.

(3) Unija je 12. lipnja 2024. donijela Uredbu (EU) 2024/... (Akt o UI-ju) ([27]), prvenstveno na temelju članka 114. UFEU-a, s potpuno usklađenim pravilima za stavljanje na tržište, stavljanje u uporabu i korištenje UI sustava u Uniji koja se izravno primjenjuju u državama članicama, osim ako je u Aktu o UI-ju izričito propisano drugačije. Konvencija bi se trebala u Uniji provoditi isključivo na temelju Akta o UI-ju i, ovisno o slučaju, druge relevantne pravne stečevine Unije.

(4) Budući da se i osobno i materijalno područje primjene Konvencije podudara s tim područjima Akta o umjetnoj inteligenciji i drugom relevantnom pravnom stečevinom Unije, pristupanje Konvenciji može utjecati na zajednička pravila Unije ili izmijeniti njihov opseg u smislu članka 3. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Stoga Unija ima isključivu vanjsku nadležnost za potpisivanje Konvencije te bi samo Unija trebala postati stranka Konvencije, uz uvjet naknadnom pristupanju Konvenciji.

(5) U skladu s Ugovorima odgovornost je Europske komisije da se pobrine za potpisivanje Konvencije, uz uvjet naknadnom pristupanju Konvenciji,

---

[26] Odluka Vijeća (EU) 2022/2349 od 21. studenog 2022. o odobravanju otvaranja pregovora u ime Europske unije o konvenciji Vijeća Europe o umjetnoj inteligenciji, ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava, SL L 311, 2.12.2022., str. 138.

[27] Uredba (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji i o izmjeni uredaba (EZ) br. 300/2008, (EU) br. 167/2013, (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 i (EU) 2019/2144 te direktiva 2014/90/EU, (EU) 2016/797 i (EU) 2020/1828 (Akt o UI-ju), SL 2024 L ....

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Ovim se odobrava potpisivanje Okvirne konvencije Vijeća Europe o umjetnoj inteligenciji, ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava („Konvencija”) u ime Unije, podložno naknadnom pristupanju toj konvenciji.

Tekst Konvencije koja se potpisuje priložen je ovoj Odluci.

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu .

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Vijeće
Predsjednik